

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
Кафедра теорії і методики мистецької освіти та диригентсько-хорової
підготовки вчителя

ЧАС МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

ЗБІРНИК СТАТЕЙ VIII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ МИСТЕЦЬКА ОСВІТА: ПОШУКИ ТА ВІДКРИТТЯ

22–23 жовтня 2020 року

II частина

TIME OF ART EDUCATION
COLLECTION OF ARTICLES VIII OF THE ALL-UKRAINIAN SCIENTIFIC-PRACTICAL
CONFERENCE
ART EDUCATION: SEARCH AND DISCOVERY

Харків 2020

УДК 37.032

ББК 85я43

Ч-24

Редакційна колегія

Фомін В.В. доктор педагогічних наук, доцент (гол. ред.)

Калашник М.П. – доктор мистецтвознавства, професор

Матвєєва О.О. - доктор педагогічних наук, професор

Мартинюк Т.В. – доктор мистецтвознавства, професор

Полубоярина І.І. – доктор педагогічних наук, професор

Смирнова Т.А. - доктор педагогічних наук, професор

Соколова А.В. - доктор педагогічних наук, професор

Тарарак Н.Г. - доктор педагогічних наук, професор

Тушева В.В. - доктор педагогічних наук, професор

Перетяга Л.Є - доктор педагогічних наук, професор

Бурма А.В. канд.пед. наук, доцент

Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

Протокол № 7 від 19.11.2020р.

У II частині збірника статей представлені матеріали VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Мистецька освіта: пошуки та відкриття».. Збірник розрахований на студентів, магістрантів, аспірантів, докторантів, здобувачів, педагогічних і науково-педагогічних працівників науково-дослідних інститутів, ЗВО, учителів мистецьких шкіл.

Ч-24 Час мистецької освіти «Мистецька освіта: пошуки та відкриття»: зб. статей VIII Всеукраїнської наук. - практ. конф., (22-23 жовтня, 2020) / заг. ред.В.В. Фомін– Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2020, Ч-П. 169 с.

ISBN 978-617-7298-28-0

Редакційна колегія не завжди поділяє позицію авторів

Автори статей несуть повну відповідальність за опублікований матеріал

Мова видання: українська, англійська

УДК 37.032

ББК 85я43

© Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди, 2020

Єлизавета Філіпчук

Шан Лі

ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ МИСТЕЦЬКО-ТВОРЧИХ УМІНЬ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Науковий керівник-кандидат педагогічних наук, доцент Беземчук Л.В.

У статті розглянуто питання визначення мистецько-творчих умінь майбутнього вчителя музики в психолого-педагогічній літературі. Доведено, що мистецько-творча діяльність припускає відкриту пізнавальну позицію – уміння на будь-яку ситуацію дивитися з різних точок зору, тим самим стимулюючи напружену роботу думки. Представлено музичну компетентність майбутнього вчителя музики, яка спирається на основу мистецько-творчої діяльності, умінням основами культури сприйняття.

Ключові слова: мистецько -творчі уміння, майбутній учитель музики.

This article concerns the issues of the determination of artists and creative abilities of the future music teacher consider in psychological and pedagogical literature. It is proved that artistic and creative activity assumes an open cognitive position – the ability to look at any situation from different perspectives, thereby stimulating the hard work of thought. The musical competence of the future music teacher, which relies on the basis of artistic and creative activity, the skills of the basics of culture of perception, is presented.

Key words: artistic and creative abilities future music teacher.

Постановка проблеми. Державна національна доктрина розвитку освіти України одним із головних напрямків формування творчої особистості майбутнього вчителя вважає реалізацію і самореалізацію його природних задатків і можливостей засобами мистецтва. У відповідності до Законів України «Про вищу освіту», Концепції педагогічної освіти, Державної програми «Вчитель», важливість реалізації цього завдання у мистецькій освіті підвищується. У зв'язку з цим зростають сучасні вимоги до фахової підготовки працівників музично-педагогічної сфери, одним із вагомих чинників яких є цілеспрямоване формування художньо-творчих умінь.

Аналіз досліджень. Проблема формування мистецько-творчих умінь є частиною наукової проблеми педагогічної творчості. Формування творчої

особистості в різних аспектах розглядались багатьма вченими. Творчість як складову педагогічної діяльності вивчали (В.І Загвязинський, Н.В.Кічук, М.М.Поташник, С.О. Сисоєва).Сучасною музичною педагогікою накопичено багато наукових знань, які безпосередньо чи опосередковано стосуються питань розвитку художньо-творчого потенціалу студентів (Е.Б.Абдулін, Л.Г.Арчажнікова, Л.М.Масол, Г.Н. Падалка, В.Г. Ражников, О.Я. Ростовський, О.П. Рудницька, Т.А.Смирнова, Г.М. Ципін, О.П. Щолокова).

Суттєвим внеском в розвиток педагогічних досліджень в галузі музично-творчої підготовки фахівців стали дослідження з психології творчості (Л.С.Виготський, О.М.Леонтьєв, В.С.Моляко, Е.В. Назайкінський, В.Н. Петрушин, С.Л. Рубінштейн, Б.М.Теплов), дидактики вищої школи (О.А Абдуліна, В.І. Бондаря, В.І.Загвязинський, В.А. Кан-Калик, С.Г. Мельничук, О.М.Олексюк), музикознавства (Б.В.Асаф'єв, Л.А.Баренбойм, В.В. Медушевський, Д.Б.Кабалевський, А.Н.Сохор), теорії музичного виконавства (М.А. Давидов, Г.М.Коган, Г.Г. Нейгауз). Професійні творчовиконавські якості вчителів музики були предметом досліджень (Б.А. Бриліна, А.Г. Болгарського, І.П. Гринчук, В.М. Крицького, Е.В. Куришева, О.Я. Ростовського) та інших учених. Праці цих дослідників висвітлюють зазначену проблему в плані єдності вимог до змісту підготовки і професійної діяльності вчителів музики.

Сучасний погляд на проблему мистецько-творчих умінь вчителя музики в русі компетентнісного підходу розглядали (Л.Г. Арчажнікова, Р.П.Верхолаз) та інші.

Проблема формування в майбутнього вчителя мистецтва мистецько-творчих умінь зумовлена зміною освітніх пріоритетів, ідеєю глобалізації і спрямованістю сучасної педагогічної науки на особистісно-творчий розвиток особистості.

Суперечності між необхідністю формування мистецько-творчих умінь майбутнього вчителя музики і відсутністю розроблених педагогічних умов що до їх реалізації в навальному процесі віщого навчального закладу; тенденцією

VI. ВИКОНАВСЬКА МАЙСТЕРНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МИСТЕЦЬКИХ ДИСЦИПЛІН

глобалізації змістом музичної освіти і недостатньою розробкою спеціальних інтегрованих програм для формування художньо-творчих умінь майбутнього вчителя музики.

Мета статті – розкрити сутність формування мистецько-творчих умінь майбутнього вчителя музики.

Виклад основного матеріалу. У сучасному контексті проблема мистецько-творчої педагогічної діяльності пов'язана з професійною компетентністю вчителя. Н. Голота, О. Гудницька, Т. Смирнова, І. Шинтяпіна [2;3;4] професіоналізм органічно пов'язують з творчістю, музично-естетичним баченням результатів своєї праці. Розвиток творчих якостей таких як: компетентність (організація знань, що забезпечують прийняття ефективних рішень у конкретній галузі діяльності), ініціатива (бажання самостійного пошуку нової інформації й освоєння нових областей діяльності), творче мислення, здатність до саморегуляції (уміння керувати власною інтелектуальною діяльністю і самонавчанням), унікальність складу розуму впливає на рівень професіоналізму та кваліфікації спеціаліста мистецького профілю.

Мистецько-творча діяльність припускає відкрити пізнавальну позицію – уміння на будь-яку ситуацію дивитися з різних точок зору, тим самим стимулюючи напружену роботу думки. Безпосереднім джерелом творчості є індивідуальний інтернаціональний досвід людини: особливі суб'єктивні стани спрямованості розуму, що виявляються у перевагах і переконаннях. Важливим орієнтиром здатності керувати власною творчою діяльністю є здібність планувати, оцінювати, зупиняти свою діяльність, передбачати наслідки, знаходити помилки.

Музична компетентність майбутнього вчителя музики повинна спиратися на основи, квінтесенцію знань, умінь і навичок, а так само на уміння ними оперувати для одержання власного неповторного результату мистецько-творчої діяльності, що будується на основі культури сприйняття.

Нові освітні технології вимагають компетентності і відповідної мистецько-творчої підготовки вчителя музичного мистецтва, професійне становлення якого

відбувається в органічному взаємозв'язку з особистісним розвитком О. Рудницька відмічає, що «Завдання особистісної орієнтації зумовлюють необхідність набуття вчителем нетипових для традиційної освіти умінь: розкривати учням своє особистісне бачення мистецького твору; активізувати процеси переживання; «відчувати» внутрішній світ іншого, його особистості потреби; здійснювати діалогове спілкування з творами мистецтва; вдосконалювати своє розуміння закономірностей розвитку мистецтва і культури, розвиток асоціативних зв'язків і розуміння внутрішніх, інтегративних зв'язків між різними мистецтвами в процесі їхнього становлення і розвитку[3,с.29].

У професії вчителя музики фокусуються: володіння методикою викладання предмета, здатність розуміти і впливати на духовний світ своїх учнів, повага до них, значущі особистості якості, високий рівень музичної компетентності. У психолого-педагогічній літературі знаходимо інтерпретацію компетентності як системи знань та умінь педагога, що виявляється при вирішенні на практиці професійно-педагогічних завдань. Т. Браже підкреслює, що професійна компетентність людей, які працюють у системі «людина-людина», визначається не тільки базовими знаннями і вміннями, а й ціннісними орієнтаціями спеціаліста, мотивами його діяльності, усвідомлення ним себе в освіті і світу навколо себе, стилем взаємодії з людьми, загальною культурою, здатністю розвитку власного творчого потенціалу. [1]

Особливістю професійної підготовки майбутніх учителів музики є орієнтація на об'єктивний взаємозв'язок між дисциплінами мистецького циклу. Студенти повинні пізнати закономірності, які лежать в основі реалізації між предметних зв'язків у навчальному процесі й визначаються 4 принципами: цільовим, мотиваційним, понятійним, креативним.

Теоретичний аналіз досліджуваної проблеми формування мистецько-творчих умінь майбутніх учителів музики дозволяє виділити психолого-педагогічні та спеціальні фахові вміння, якими повинні володіти майбутні вчителі музики підвищення рівня музичної компетентності і здійснення ефективної професійної діяльності. Уміння включають в себе: знання основ дії

VI. ВИКОНАВСЬКА МАЙСТЕРНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МИСТЕЦЬКИХ ДИСЦИПЛІН

(понять, законів, теорій), способів виконання дії (правил прийому), використання необхідного обладнання (апаратури, інструментів), навички їхнього застосування та практичний досвід виконання аналогічних дій і елементів творчого підходу.

У працях І. Шинтяпіної формування мистецько-творчих умінь визначено як властивості особистості володіти системою усвідомлених, цілеспрямованих взаємопов'язаних розумових і практичних дій, які дозволяють їй успішно виконувати логічно-евристичні, комунікативно-творчі та художньо-виконавські функції в процесі художньо-педагогічної діяльності.

Формування мистецько-творчих умінь – імпровізацій, інтерпретацій та складання музики є одним зі шляхів розвитку творчої особистості майбутнього вчителя музики. Ці види музично-виконавської діяльності мають давню історію і традицію в музичній культурі як види творчої діяльності, способи навчання музикантів, форми музикування. З цими вміннями безпосередньо пов'язані практично всі види музично-педагогічної діяльності вчителя. Це виконавські уміння (виконання музичних творів в цілому та фрагментарно, акомпанування, підбір по слуху тощо), уміння словесного тлумачення музичного твору (естетична, художня оцінка, вербальне розкриття художнього змісту тощо), уміння коригувати виконання з урахуванням особливості аудиторії, що сприймає, поєднати художнє виконання із словесним тлумаченням. [4].

Висновки та перспективи подальших розвідок. Мистецько-творчі уміння вчителя музики – це складне, інтегроване поняття, що характеризує ступінь активізації творчої діяльності педагога в професійному полі і реалізується через застосування різноманітних методів в усіх видах мистецтва, задіяння набутих знань в практичній художньо-творчій діяльності.

Список використаних джерел

1. Браже Т.Г. Развитие творческого потенциала учителя/Т.Г.Браже// Советская педагогика. 1989.-№8-С.89-94
2. Голота Н. Формування художніх і конструктивних умінь у майбутніх вихователів дошкільних закладів /Н.Голота. Київ,2000.-19 с.
3. Рудницька О.П. Педагогіка: загальна та мистецька:навчальний посібник./О.П. Рудницька. Тернопіль: Навчальна книга-Богдан 2005. 360с.
4. Шинтяпіна І.В. Формування художньо-творчих умінь майбутніх учителів музики у процесі диригентсько-хорової підготовки: дис...канд.пед.наук:13.00.02/І.В. Шинтяпіна.,Національний педагогічний ун-ім. М.П. Драгоманов. К.,2005.
5. Тушева В. Формування науково-дослідницької культури майбутніх учителів музичного мистецтва в Європейських країнах. *Professional Art Education*: зб.наук.праць / заг. ред. Матвєєва О.О. – Харків: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2020. Том 1. No 1. С. 23-29
<https://doi.org/10.34142/27091805.2020.1.01.04>
6. Мартиненко І. (2020). Засоби діагностики навчальних успіхів студентів факультету мистецтв з диригентсько-хорових дисциплін («хорове аранжування»). *Professional Art Education*: зб.наук.праць / заг. ред. Матвєєва О.О. – Харків: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2020. Том 1. No 1. С. 36–42.
<https://doi.org/10.34142/27091805.2020.1.01.06>

Андрій Дубров

КІТЧ В АРХІТЕКТУРІ І ДИЗАЙНІ 129

Оксана Васильєва

ВуХунвей

Є Паньпань

САМОСТІЙНА РОБОТА МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО
МИСТЕЦТВА НАД ВОКАЛЬНИМИ ТВОРАМИ ЗАРУБІЖНИХ
КОМПОЗИТОРІВ МОВОЮ ОРИГІНАЛУ 134

Микита Тининика

ТВОРЧИСТЬ І ПРОДУКТ ДИЗАЙНУ ЖИТЛОВИХ ІНТЕР'ЄРІВ 142

Анастасія Сафронова

MODERN COLOR RELATIONS IN WEB DESIGN..... 146

Ярослав Комаревцев

ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНОЇ СУБКУЛЬТУРИ КОСПЛЕЙ, ЯК СУЧАСНОГО
АРТ ДИЗАЙНУ 150

Єлизавета Філіпчук

Шан Лі

ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ МИСТЕЦЬКО-ТВОРЧИХ УМІНЬ
МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ 154

Галина Романова

СВЯТА ТА РОЗВАГИ У ЗДО ЯК ЗАСІБ МУЗИЧНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ 160